

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 21 maj 2003

T 1480-00

KLAGANDE

Timmia Aktiebolags konkursbo, 556083-6180, c/o konkursförvaltaren,
advokaten L.L.

Ställföreträdare: L.L.

Ombud: advokaten O.L.

MOTPART

Skandinaviska Enskilda Banken AB, 502032-9081, 405 04 GÖTEBORG

Ombud: advokaten A.B.

SAKEN

Fordran

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sverige, avd. 2, dom den 15 mars 2000 i mål T 39-97

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

Timmia Aktiebolags konkursbo skall ersätta Skandinaviska Enskilda Banken AB för rättegångskostnader i Högsta domstolen med tvåhundra sextioåttatusentjugo-tre (268.023) kr, varav 150.000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Konkursboet har yrkat bifall till sin i hovrätten förda talan.

Banken har bestritt ändring.

Banken har med stöd av 49 kap. 9 § rättegångsbalken begärt att Högsta domstolen prövar hovrättens beslut i domen att avvisa bankens åberopande av att parternas prestationer skall gå åter på grund av ogiltighet. Konkursboet har bestritt denna begäran.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Sedan Majornas Ingenjörbyrå Aktiebolag träffat avtal om köp av samtliga aktier i Timmia Aktiebolag, har det omstämda beloppet den 25 april 1986 utbetalats från Timmias konto i Skandinaviska Enskilda Banken och samma dag använts för att via Skånska Banken betala Majornas skuld till säljarna avseende den kvarstående köpeskillingen för aktierna. Om i enlighet med vad banken gjort gällande

användningen av beloppet för detta ändamål skall betraktas som ett lån från Timmia till Majorna, har således lånet lämnats i strid med förvärvslåneförbudet i 12 kap. 7 § tredje stycket aktiebolagslagen (1975:1385).

Det är ostridigt att utbetalningen från Skandinaviska Enskilda Banken inte hade beordrats av behörig företrädare för Timmia och att den ägde rum i strid med en av säljarna uppställd spärrorder om att något uttag från Timmias konto inte fick ske förrän Majorna hade erlagt hela köpeskillingen och korrekta behörighetshandlingar företetts. Vidare är ostridigt att utbetalningen föranleddes av att en tjänsteman i Skånska Banken sanningslöst uppgivit att köpeskillingen hade betalats och att korrekta behörighetshandlingar uppvisats.

I målet är klarlagt att aktierna i Timmia överfördes till Majorna några dagar efter det att köpeskillingen för aktierna hade betalats och att J.B. som ägde samtliga aktier i Majorna och företrädde nämnda bolag, enligt ett bolagsstämmoprotokoll i Timmia utsetts till ensam styrelseledamot även i Timmia, som det får förstås med verkan från den dag aktierna i Timmia överlämnats till Majorna.

Det är ostridigt att Skandinaviska Enskilda Banken saknade kännedom om de åtgärder som vidtogs sedan beloppet på Timmias konto utbetalats av banken. På grundval av utredningen i målet måste det antas att J.B. medverkat till det vilseledande av banken som ägt rum och att vilseledandet syftat till att gynna honom eller de intressen som han företrädde.

Av skäl som hovrätten anfört har banken inte rätt att först i högre rätt göra gällande att parternas prestationer skall gå åter på grund av ogiltighet.

Av allmänna principer följer att J.B. själv inte skulle ha kunnat hävda något anspråk mot banken på att utbetalningen skett utan samtycke av behörig ställföreträdare för Timmia och i strid med spärrordern, eftersom det vilseledande till vilket han medverkade just syftade till att inge banken uppfattningen att det inte fanns något hinder mot utbetalningen från dessa synpunkter. Sedan J.B. som en följd av detta vilseledande blivit ställföreträdare för och indirekt ägare av samtliga aktier i Timmia, måste på motsvarande sätt bolaget anses ha förlorat rätten att gentemot banken göra gällande att utbetalningen skett utan samtycke av behörig företrädare för Timmia eller i strid med spärrordern. Hindret för Timmia att grunda något anspråk mot banken på dessa omständigheter måste anses ha uppkommit omedelbart i och med J.B.s inträde som ställföreträdare för bolaget och kan inte ha varit beroende av att banken dessutom erhållit något uttryckligt eller konkludent besked om att Timmia inte avsåg att hävda någon inlåningsfordran mot banken avseende det redan utbetalade beloppet eller att Timmia under viss tid rent faktiskt avstod från att vidta åtgärder för att göra gällande en sådan fordran. Konkursboet kan inte i detta avseende ha bättre rätt än Timmia.

Vad som nu har sagts måste anses omfattat av den invändning som banken i första hand har gjort gällande gentemot konkursboets talan.

På grund av det anförda skall hovrättens domslut fastställas.

Konkursboet har, oberoende av målets utgång, bestritt skyldighet att utge ersättning för ett av banken åberopat rättsutlåtande. Införskaffandet av detta utlåtande, som haft anknytning till de i målet aktuella rättsfrågorna, får emellertid anses ha

varit skäligen påkallat för tillvaratagande av bankens rätt.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Svensson, Munck (referent), Lennander,
Pripp (skiljaktig) och Calissendorff
Föredragande revisionssekreterare: Hedvall

HÖGSTA DOMSTOLEN

Bilaga till
PROTOKOLL
2003-04-30Mål nr
T 1480-00

Justitierådet Pripp är av skiljaktig mening i fråga om motiveringen och anför:

Jag ansluter mig till vad majoriteten anfört fr.o.m. det stycke som börjar ”Sedan Majornas Ingenjorsbyrå...” till och med det stycke som börjar ”Av skäl som...” och slutar ”på grund av ogiltighet”. Därefter fortsätter jag enligt följande.

Det är i målet ostridigt att Timmia hade en fordran på banken motsvarande det från inlåningskontot utbetalade beloppet. Enligt banken har detta skuldförhållande upphört att gälla, eftersom bolaget ratihaberat den gjorda utbetalningen.

Bankens invändning får uppfattas så att J.B., efter det att Majorna blev ensam ägare till och J.B. ställföreträdare för Timmia, i vart fall underförstått för Timmi- as räkning godtagit att banken hade utbetalat det ifrågavarande beloppet. Konkursboet har häremot invänt att rättsordningen inte kan ställa sig bakom vad som förekommit. Enligt boet har medlen aldrig kommit Timmia till godo; bolagets egna medel har använts vid finansieringen av förvärv av bolagets aktier och in- neburit att grundläggande borgenärsskyddsregler i aktiebolagslagen åsidosatts.

J.B. var ensam ägare till och ställföreträdare för Majorna, men inte vare sig ägare till eller ställföreträdare för Timmia när banken betalade ut de aktuella medlen. Utbetalningen har legat i J.B.s eget intresse, eftersom hans helägda bolag Major- na till följd av utbetalningen kom att bli ensam ägare till Timmia. Det får därför anses uppenbart att J.B., efter det att bolaget bytt ägare och han blivit ställföre- trädare för Timmia, inte vidtog och inte heller avsåg att vidta några åtgärder mot

banken för dess utbetalning. Under förutsättning att J.B.s handlande inte stått i strid mot bolagets intresse, får denne också anses ha kunnat ratihabera den gjorda utbetalningen.

Av utredningen i målet framgår att utbetalningen av medlen från inlåningskontot inte inneburit någon risk för att bolaget därmed skulle komma att sakna möjlighet att infria sina åtaganden gentemot borgenärerna. Oavsett om de utbetalade medlen kom att utgöra lån från Timmia till Majorna eller ej får därför J.B. – efter det att han blev ställföreträdare för Timmia – anses ha med bindande verkan för bolaget och konkursboet godtagit bankens utbetalning från inlåningskontot. En annan sak hade varit om utbetalningen från inlåningskontot hade inneburit att bolaget därvid kommit på obestånd och därför blivit försatt i konkurs. I ett sådant fall måste det anses strida mot allmänna principer om J.B. hade kunnat med rättsligt bindande verkan för konkursboet i efterhand godkänna den utbetalning som banken hade gjort. Någon sådan situation föreligger dock inte i detta fall. Banken får därför anses ha styrkt sin talan i målet.